

Методичні рекомендації щодо організації виробничої практики (Педагогічна практика у школі) в дистанційному режимі

Рекомендації щодо організації виробничої практики в дистанційному режимі розроблені з урахуванням рекомендацій МОН України (лист МОН № 1/9-249 від 14.05.2020 «Щодо організації поточного, семестрового контролю та атестації здобувачів вищої освіти із застосуванням дистанційних технологій»).

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Виробнича (Педагогічна практика у школі) студентів в умовах дистанційного навчання передбачає безперервність та послідовність оволодіння необхідним обсягом загальних та професійних компетентностей студентів відповідно до вимог другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Тривалість виробничої практики (Педагогічна практика у школі) студентів – 4 тижні (з 07.09.2020 р. по 02.10.2020 р.)

На час завершення практики та виконання залікового контролю **студент повинен здати** на перевірку керівнику-методисту наступні матеріали:

1. Звіт про проходження практики на посаді вчителя початкових класів.
2. Щоденник педагогічної практики з описом змісту роботи практики в дистанційному режимі.
3. Фрагмент відео власного виховного заходу для учнів початкових класів (етично-моральна бесіда) та фрагмент однієї із форм роботи з батьками – відео на 2-3 хвилини та відповідні конспекти даних заходів. Можливе суцільне відео або відредагована відеонарізка (посилання яке слід надіслати керівнику практики).
4. Документацію з виконаними завданнями з психології та методик викладання навчальних дисциплін (пристосовані до дітей молодшого шкільного віку або допомагають організувати роботу з батьками: конспекти розроблених уроків, відео, відеозаняття, слайдшоу, тести (онлайн) тощо).
5. Список використаної та опрацьованої педагогічної літератури в галузі онлайн-освіти, дистанційного навчання, неформальної освіти.

Протягом визначеного періоду студент виконує передбачені завдання, оцінювання і контроль яких здійснює керівник від кафедри. За правильно виконані завдання студент отримує відповідну кількість балів.

Оцінка з педагогічної практики є комплексною, вона охоплює:

- оцінки за уроки;
- позакласні заходи з предметів;
- виховні заходи, проведені в початкових класах;
- аналіз навчальних програм та підручників;
- виконання завдань з психології;
- ведення документації (охайність, повнота викладу матеріалів, наявність усієї документації, своєчасність подачі);

Якщо одне із завдань практики не виконане або оцінене «незадовільно», то вся практика оцінюється як «незадовільно».

Форма підсумкового контролю – диференційований залік.

На залік студент готує за переліком необхідні матеріали та презентацію про проходження практики.

Під час проведення семестрового контролю у формі заліку підсумкова оцінка виставляється шляхом складення кількості балів за кожний модуль практики.

Розподіл балів відбувається за такими модулями:

Методичний та фаховий модуль – 55 балів.

Модуль з психології – 15 балів.

Виховний (педагогічний) модуль – 25 балів.

Організаційний модуль – 5 балів.

Практичні рекомендації щодо заповнення (оформлення) документації педагогічної практики.

1. Звіт про проходження практики.

Власноруч підготуйте текст звіту. Коротко опишіть свою роботу (вебсторінки закладу, сторінки закладу в соціальних мережах), особливості роботи закладу в умовах дистанційного навчання, побудови занять та розкладу. Вкажіть власні успіхи та досягнення, опишіть коротко діяльність, яку виконували протягом практики. Опишіть труднощі під час проходження педагогічної практики та шляхи їх подолання. Вкажіть педагогічних працівників, з якими Ви працювали та отримали методичну підтримку. До звіту додайте список використаної літератури (власна бібліотека, бібліотеки університету, бібліотеки бази практики). Усі матеріали слід опрацювати.

Завдання практики з методик викладання предметів в початкових класах (розроблені кафедрою методик початкової освіти):

Керуючись пунктом 1.2. «Загальних положень» Методичних рекомендацій щодо організації виробничої практики в дистанційному режимі, а саме тим, що дистанційна комунікація учасників освітнього процесу може здійснюватися через засоби комунікації, вбудовані до системи управління навчанням (LMS), електронну пошту, месенджери (Viber, Telegram та ін.), відеоконференції (MS Teams, ZOOM, GoogleMeet, Skype та ін.), форуми, чати тощо, а також враховуючи практику роботи ЗЗСО в умовах дистанційного навчання, визначено наступні вимоги до проходження виробничої практики здобувачів освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти:

1. Залишити вимоги до кількості проведення пробних та залікових уроків з кожного навчального предмета без змін.

2. Змінити форму звітування студентів, а саме: студенти розміщують всі розроблені матеріали до уроків (пробних та залікових) (наочність, конспекти, відео-та аудіо матеріали, які супроводжують зміст уроку, кросворди, цікаві завдання, власнозняті відео уроків-фрагментів пояснення нового матеріалу, тощо) і сам конспект уроку (розгорнутий) на віртуальній он-лайн дошці Padlet або в GoogleClassroom, які створюють спеціально для проходження практики. Розміщений матеріал має повністю відображати зміст уроку, бути цікавим, інтерактивним, доступним, відповідати загальнодидактичним принципам, ним можуть користуватися учні класу, за яким закріплений студент. Рекомендовано розробляти та розміщувати на вказаних платформах тести для учнів (використовуючи Google-форми), або онлайн-ігри (наприклад LearningApps.org - interaktiveundmultimedialeLernbausteine).

3. Посилання на ресурс, де розміщується матеріал, студент передає старості групі, яка укладає список усіх студентів з адресою інтернет посилання. Староста передає список з посиланнями на кафедру методик дошкільної та початкової освіти. Доступ до ресурсів має бути відкритим для викладачів, які перевірятимуть і слідкуватимуть за ходом виконання завдання.

4. Матеріал має розміщуватися на ресурсах поступово, згідно розкладу уроків та визначених дат, а не все в один вечір чи ніч.

5. Матеріали мають залишатися в доступі постійно, після закінчення практики, як звітна документація.

Друковані матеріали практики подаються за вимогою методиста (індивідуально погодити з методистом, які матеріали здати в друкованому вигляді). Оцінюється те, що розміщено на вказаних платформах.

Завдання практики з психології (розроблені кафедрою практичної психології):

Завдання з психології для студентів II курсу магістратури під час педагогічної практики передбачає дослідження класного колективу та складання його психолого-педагогічної характеристики.

У зв'язку з введенням у дію «Тимчасового порядку проведення практичного навчання студентами Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка у 2020-2021 навчальному році в умовах карантинних обмежень (Наказ № 75/1 від 04.09.2020), у змісті завдань та представленні результатів звіту передбачено ЗМІНИ:

ВАРІАНТ 1 (для практикантів, які не мають ніякого доступу до контакту з учнями)

Практикант подає на перевірку 3 документи (кожен оцінюється окремо):

1. Знайти в інформаційних електронних мережах не менше 3 прикладів психолого-педагогічної характеристики класу молодших школярів різного віку (I – IV класи), роздрукувати їх із посиланням на електронне джерело (адреса сайту) і підготувати розгорнутий аналіз кожної характеристики відповідно до заданої у матеріалах практики програми (Див.). Обсяг аналізу – не менше 1 сторінки друкованого тексту, 14 кегль через 1 інтервал (аналіз може бути написаний від руки), підпис студента обов'язковий.

2. Підготувати діагностичний комплекс (не менше 3 методик) для дослідження міжособистісних стосунків та рівня сформованості класного колективу молодших школярів. Подати коротке обґрунтування вибору, роздрукувати методики, вказати джерела кожної методики (тобто, підготувати все необхідне для проведення дослідження, але саме дослідження не проводити)

3. Підготувати план роботи класовода щодо розвитку класного колективу на рік. Вказати основні форми роботи, термін проведення заходів (орієнтовно, не менше 2 заходів на місяць). Оформити у вигляді документу/таблиці; підпис обов'язковий. У додатку подати короткі конспекти тих занять, які передбачено у плані (не менше 1 заняття у кожному чверть).

ВАРІАНТ 2 (для практикантів, які не мають можливості провести опитування дистанційно)

Практикант подає на перевірку 3 документи (кожен оцінюється окремо):

1. Психолого-педагогічну характеристику класу – студенти складають, спираючись на експертну оцінку класовода (вчителя, який працює з класом) та опитування учнів.

2. Психолого-педагогічні дослідження за допомогою стандартизованих методик психодіагностики або нестандартизованих анкет здійснюється дистанційно з використанням електронної пошти, месенджерів (Viber, Telegram та ін.), Google форм для опитування тощо. Мінімальна кількість використаних практикантом методик – 3. До кожного протоколу необхідно додати скріншоти відповідей учнів, заповнені анкети тощо. Матеріали опитувань повинні бути оброблені та систематизовані, представлені в таблицях, узагальнені. В залежності від можливостей студентів та навчального закладу опитування учнів може бути здійснено традиційно на паперових бланках, які заповнюються учнями.

Усі емпіричні матеріали додаються до звіту з практики.

3. Матеріали експертного опитування учителя-класовода (анкета та протокол), для якого студент-практикант на основі Програми вивчення класу складає розгорнуту *анкету*. До анкети оформлюється стандартний протокол психодіагностичного дослідження (Прізвище, ім'я, по батькові учителя вказувати не обов'язково; але зазначити педагогічний стаж, рік роботи з даним класом, категорію тощо). Якщо опитування проводиться усно,

студент записує відповіді учителя, про що зазначає у протоколі. За умов опитування дистанційно, анкета з відповідями роздруковується і подається у матеріалах практики.

Неможливість безпосереднього спілкування з учнями класу та спостереження за їх взаємодією зумовила необхідність відмовитися від такої форми звітності, як щоденник спостережень.

Методичні рекомендації

Експериментальні дослідження здійснюються за допомогою діагностичних методик, до яких належать як високоформалізовані тестові, так і неформалізовані, анкетні. Матеріали експериментальних досліджень, бланки, підрахунки та інше оформлюються окремими протоколами, підшиваються, підклеюються або міцно закріплюються й додаються до звіту.

Враховуючи вікові та індивідуальні особливості молодших школярів, вважаємо за необхідне наголосити на доцільності визначення соціального статусу кожного члена класного колективу та рівня згуртованості класу за допомогою малюнкових тестів, опитувальників та анкет, які краще проводити в ігровій формі.

У висновках звіту про результати виконаного дослідження класного колективу слід вказати основні труднощі й проблеми, що виникли в ході роботи практиканта, відзначити умови й фактори успішного здійснення програми дослідження. Бажано також висловити деякі власні пропозиції науково-практичного та організаційно-методичного характеру.

Програма вивчення класу як колективу:

1. Загальні відомості про клас. Кількість учнів (стать, національність, вік). Коли і за яких обставин склався колектив? Загальні відомості про успішність, відвідування, дисципліну.

2. Структура класного колективу. Ступінь організованості колективу: міцний, організований чи розрізнений клас. Товариські взаємини в класі.

Характеристика лідерів у класі. Коротка характеристика активу класу та його діяльності. Наскільки актив виконує свої обов'язки, як він розподіляє функції.

Чи є в класі неофіційний актив (які взаємини склалися між офіційним та неофіційним активами)?

Чи є в класі пасивні, ізольовані учні? Причини їхньої пасивності, способи корекції.

Чи є в класі групи, їх спрямованість, на якій основі вони склалися?

3. Спрямованість класу як колективу. Чим живе клас, чи є спільна мета, спільні колективні інтереси (гуртки, ігри), як вони впливають на навчання? Громадська думка в класі, ідейний рівень класу, взаємостосунки колективу й окремих учнів. Критика й самокритика в класі. Взаємостосунки з іншими класами.

Як діти ставляться до порушення норм моралі?

Які взаємини складаються з дітьми різних національностей?

Чи є в класі діти, які цікавляться релігією?

4. Підготовленість класу за видами діяльності.

Характеристика навчальної діяльності класу: Рівень загального розвитку учнів, широта інтересів. Улюблені уроки учнів. Вимоги до навчальної діяльності з боку активу класу й один з одним. Негативні й позитивні прояви взаємодії і взаємодопомоги в навчальній роботі (взаємодопомога чи підказка, списування). Провідні мотиви навчання.

Трудова діяльність. У яких видах спільної діяльності бере участь клас? Чи є в класі досвід спільної діяльності, її результативність? Чи виявляється інтерес класу в успіхах спільної діяльності? Як колектив реагує на труднощі й невдачі?

Громадська діяльність класу. В яких громадських заходах бере участь клас?

Інші види діяльності. Інтерес у класі до мистецтва, літератури, спорту, художньої самодіяльності. Форми вияву цього інтересу. Чи відвідують діти театри, кінотеатри? Чи обговорюють книжки, спектаклі?

5. Психологічна єдність класу як колективу:

Інтелектуальна єдність класу. Чи розуміють учні один одного? Чи спостерігається в класі загальна думка про можливості й недоліки класу? Як діти реагують на критичні зауваження з боку однокласників, учителів, учнів інших класів? Чи спостерігається критичне обговорення недоліків і бажання їх виправити? Яка атмосфера спостерігається в класі?

Емоційна єдність класу. Який настрій домінує в класі? Чи є симпатія, увага, чуйність один до одного? Як учні переживають успіхи та невдачі свого класу? Чи подобається дітям бути разом, де вони проводять вільний час? Чи виявляють діти співчуття один до одного? Чи є в класі діти, з якими ніхто не товаришує? Спробуйте визначити причину.

Вольова єдність класу. Чи може клас переборювати труднощі для досягнення загальної мети? Чи можуть діти самостійно ставити загальні цілі? Чи можуть учні довго працювати над поставленим завданням і довести справу до кінця? Чи можуть стримувати почуття, коли це вимагає загальна справа?

6. Педагогічне керівництво класом як колективом. Необхідно дати характеристику стилю педагогічного керівництва вчителя. Описати стиль педагогічного спілкування з учнями. Які особисті якості вчителя впливають на учнів? Чи поважають учителя учні? Як здійснюється індивідуальний підхід до учнів? Чи уважний вчитель до всіх учнів класу? Чи володіє він педагогічним тактом?

Дайте характеристику роботи вчителя з батьками. Дайте характеристику собі як учителю.

P.S. Студенти, які працюють на посаді вчителя-класовода або вихователя групи продовженого дня, подають лише розгорнуту характеристику класу, завірену завучем або директором освітнього закладу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Аникеева Н.П. Психологический климат в коллективе. – М., 1989.
2. Калашникова Л.В., Гурова О.М. та ін. Психологія розвитку. Навчально-методичний посібник. – Кіровоград, РВЦ КДПУ ім.В.Винниченка, 1999.
3. Котко Т.П. Пути формирования здорового психологического климата в классном коллективе //Практична психологія та соціальна робота. – № 6. –2001. – с.22-25.
4. Котко Т.П. Пути формирования здорового психологического климата в классном коллективе //Практична психологія та соціальна робота. – № 7.– 2001. – с.13-20.
5. Овчарова Р.В. Практическая психология в начальной школе. – М.: ТЦ "Сфера", 2001. – 240 с.
6. Терлецька Л.Г. Психологія дитинства: практикум. Навч. посібник. – К.: Главник, 2006. – 144 с.
7. Фридман Л.М. и др. Изучение личности учащегося и ученических коллективов: кн. для учителя. – М.: Просвещение, 1988.

Завдання практики з педагогіки (розроблені кафедрою педагогіки дошкільної та початкової освіти):

1. Розробити *конспект етичної бесіди* та записати відео на 2-3 хв., вибраного вами фрагмента бесіди (наприклад, аналіз оповідання або аналіз проблемних ситуацій тощо).
2. Розробити *конспект однієї із форм роботи з батьками* (Наприклад: батьківські збори, лекція, круглий стіл тощо). Фрагмент відео записати на 2-3 хв.
3. Підготувати та *написати наукову статтю* за темою магістерської роботи. Вимоги до написання статті такі:
 - постановка проблеми у загальному вигляді та їх зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями;

- аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття;
- формулювання мети статті (постановка завдання);
- виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням здобутих результатів;
- висновки і перспективи подальших розвідок на пряму.

При поданні статті авторам слід дотримуватися таких вимог:

- не здійснювати ущільнення або розрідження інтервалів між літерами;
- не відбивати абзаци табуляціями або багаторазовими пробілами;
- використовувати лапки формату « »;
- між ініціалами та прізвищем ставити нерозривний пробіл (Ctrl+Shift+пробіл);
- використовувати лише графічні елементи, виконані у графічних редакторах із високою якістю деталей;
- вирівнювати текст за шириною сторінки; не виставляти примусові переноси, не архівувати, не накладати заборону на редагування.
- для відправки в редакцію файлу використовувати формат **DOC**.

Порядок оформлення матеріалів:

1. Назва статті подається українською мовою великими літерами, по центру жирним шрифтом.

2. Ім'я та прізвище(а) автора(ів) друкується після назви через 1 рядок симетрично тексту. Під прізвищем автора, у дужках, маленькими літерами вказати – *студент, магістрант чи аспірант, курс, факультет* (без абревіатур, курсивом, розміщення по центру сторінки). У наступному рядку вказується *назва навчального закладу і місто* (без абревіатур, курсивом, розміщення по центру сторінки). Через інтервал – учений ступінь та звання, ініціали та прізвище наукового керівника. Зразок оформлення заголовка статті подано у додатку.

3. *Анотація* (3–5 рядків) та *ключові слова* (не більше 5) українською мовою (без абревіатур, курсивом).

4. Основний текст подається далі через один рядок. Цитування й посилання на використані джерела мають відповідати загальним правилам: на зразок [1, 35] (див. Бюлетень ВАК України. – 2009. – № 5).

5. Через 1 рядок після основного тексту статті по центру друкується «**Бібліографія**» **жирним шрифтом** та в алфавітному порядку або в порядку посилання подається бібліографічний апарат, оформлений відповідно до вимог державного стандарту (ДСТУ 3582-97 «Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові в бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила»).

Обсяг роботи – 3–5 повних сторінок, через 1,5 інтервали, розмір шрифту – 14 Times New Roman. Поля: угорі – 20 мм, знизу – 20 мм, ліворуч – 20 мм, праворуч – 20 мм; абзац – 1,25.

Виконані завдання з педагогіки скидати потрібно на Google диск за таким посиланням: <https://drive.google.com/drive/folders/1NseCt0wfzSmRMG5f8Kig0b-8G4dPhE1-?usp=sharing>

Для цього потрібно створити папку з власним прізвищем студента та розмістити в ній матеріали з практики (саме з педагогіки).

Для студентів, які працюють за фахом на посаді вчителя початкових класів (не менше, ніж на 1,0 ставки) для зарахування педагогічної практики на захист потрібно надати:

1. Копію трудової книжки (завірену печаткою та підписом директора ЗЗСО, або відділом кадрів).
2. Відгук-характеристика з оцінкою роботи від директора ЗЗСО (підпис та печатка).
3. Довідку з закладу загальної середньої освіти про навантаження та займану посаду.